

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 522/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov **1. Advokátskej kancelárie FARDOUS PARTNERS s. r. o.**, Hlavná 6, Šaľa, IČO 47 241 543, a **2. [REDAKOVANÉ]**, zastúpenej Advokátskou kanceláriou FARDOUS PARTNERS s. r. o., Hlavná 6, Šaľa, IČO 47 241 543, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 CoKR 12/2022-7706 z 31. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 15. septembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 CoKR 12/2022-7706 z 31. marca 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Zároveň navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a priznať im náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), sa ako jeden z viacerých žalobcov (spolu 1172) žalobou zo 14. júla 2021 vedenou na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 36 Cbi 18/2021 v spore proti žalovanej obchodnej spoločnosti domáhal určenia popretej pohľadávky. Okresný súd uznesením zo 4. novembra 2021 (právoplatným 8. novembra 2021) konanie o žalobe žalobcu (ako 821. v poradí) vylúčil na samostatné konanie, ktoré bolo okresným súdom vedené pod sp. zn. 36 Cbi 840/2021. Následne okresný súd uznesením z 8. decembra 2021 konanie zastavil podľa § 161 ods. 2 v spojení s § 62 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov z dôvodu neexistencie procesnej subjektivity žalobcu, ktorý 12. júla 2021, teda ešte pred začatím konania, zomrel. Advokát

(Advokátska kancelária FARDOUS PARTNERS s. r. o. – sťažovateľ 1), ktorého žalobca ešte pred smrťou splnomocnil na zastupovanie, podal proti uzneseniu o zastavení konania odvolanie, ktoré odôvodnil tým, že podľa § 33b ods. 6 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) bol povinný urobiť po smrti žalobcu všetko, čo neznieslo odklad, aby jeho právny nástupca neutrpel ujmu na svojich právach.

3. Krajský súd napadnutým uznesením odvolanie ako podané neoprávnenou osobou odmietol, pretože v čase podania žaloby na okresnom súde už neexistovalo plnomocenstvo advokáta udelené žalobcom a z jeho obsahu nevyplývalo, že by malo trvať aj po smrti žalobcu. Stotožnil sa s okresným súdom, že smrťou žalobcu zanikla jeho procesná subjektivita, a preto okresný súd postupoval správne, keď konanie zastavil, keďže strana sporu nedisponovala procesnou subjektivitou v čase začatia konania. K povinnosti vykonať neodkladné úkony po zániku plnomocenstva uviedol, že podanie incidenčnej žaloby po smrti účastníka reštrukturalizačného konania nemožno považovať za neodkladný úkon podľa § 33b ods. 6 Občianskeho zákonníka, keďže i prechod práv súvisiacich so smrťou účastníka reštrukturalizačného konania má svoj vlastný procesný režim, v rámci ktorého dochádza k neplnitiu lehôt ako takých, a teda i prepadných.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovateľka 2 porušenie základného práva odôvodňuje tým, že je dedičkou po žalobcovi, ktorá na základe skončeného dedičského konania nadobudla jeho pohľadávku. Podanie ústavnej sťažnosti odôvodňuje tým, že vydaním napadnutého uznesenia krajský súd neprípustne, neoprávnene a neprimerane zasiahol do jej práva na súdnu ochranu, pričom zasiahol aj do jej práva na majetok. Podanie žaloby advokátom žalobcu (sťažovateľom 1) po jeho smrti s ohľadom na § 33b ods. 6 Občianskeho zákonníka považuje za neodkladný úkon, a preto mal krajský súd uznesenie okresného súdu o zastavení konania zrušiť a vec mu vrátiť s tým, aby súd prvej inštancie konanie prerušil do skončenia dedičského konania a následne pokračoval s dedičmi v incidenčnom konaní.

5. Sťažovateľ 1 ako advokát podávajúci ústavnú sťažnosť, ktorý v ústavnej sťažnosti označil za sťažovateľa žalobcu, uvádza, že podanie incidenčnej žaloby predstavovalo neodkladný úkon, ktorý po smrti žalobcu musel advokát vykonať, keďže by márne uplynula lehota na podanie incidenčnej žaloby, pričom ak by sa čakalo na rozhodnutie o nadobudnutí pohľadávky v dedičskom konaní, na základe ktorého by reštrukturalizačný súd mohol rozhodnúť o zmene v osobe veriteľa zo žalobcu na sťažovateľku 2, lehota na podanie incidenčnej žaloby by márne uplynula. Krajský súd spoločne s okresným súdom mali akceptovať podanie incidenčnej žaloby žalobcom ako veriteľom a účastníkom reštrukturalizačného konania, aj keď v čase podania žaloby už nežil, pretože neexistuje iný spôsob, akým by bolo možné podať incidenčnú žalobu riadne v zákonom stanovenej lehote.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. V súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľov, pričom

posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa 1 napadnutým uznesením krajského súdu:

7. Ústavný súd skúmal, či ústavná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou, t. j. fyzickou osobou alebo právnickou osobou, ktorá je nositeľom základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

8. O sťažnosť podanú zjavne neoprávnenou osobou ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody sťažovateľa, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a osobou sťažovateľa, prípadne z iných dôvodov (m. m. III. ÚS 319/2012, III. ÚS 131/2012, I. ÚS 243/2011, II. ÚS 245/2011). O nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom, prípadne rozhodnutím orgánu štátu a osobou sťažovateľa ide zvlášť vtedy, ak sťažovateľ nie je účastníkom namietaného konania alebo aspoň jeho relevantnej (namietanej) časti.

9. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že fyzická osoba alebo právnická osoba môže uplatniť námietku porušenia svojich základných práv a slobôd, ak bola/mala byť účastníkom napadnutého konania (II. ÚS 191/04, III. ÚS 117/08), v opačnom prípade fyzická osoba alebo právnická osoba nie je oprávnenou osobou na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu.

10. Žalobca zomrel 12. júla 2021. Ústavná sťažnosť proti napadnutému uzneseniu krajského súdu z 31. marca 2022 bola spísaná v jeho mene advokátom (sťažovateľom 1) a podaná 15. septembra 2022. V čase podania žaloby už neexistovalo plnomocenstvo advokáta na zastupovanie žalobcu v dôsledku jeho úmrtia (čo vyplýva aj z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu), rovnako ani v čase podania ústavnej sťažnosti nemohol advokát zastupovať žalobcu z dôvodu zániku plnomocenstva smrťou žalobcu.

11. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd musí konštatovať, že ústavnú sťažnosť v tejto časti podala osoba, ktorá na jej podanie nie je aktívne legitimovaná (advokát bez právneho vzťahu zastúpenia na základe plnomocenstva k osobe formálne označenej v ústavnej sťažnosti za sťažovateľa), preto ústavný súd dospel k záveru, že ide o ústavnú sťažnosť podanú neoprávnenou osobou a z uvedeného dôvodu ju pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde. Taký záver je nevyhnutný bez ohľadu na okolnosť, že osoba formálne označená v ústavnej sťažnosti za sťažovateľa zomrela (dokonca pred jej podaním), a to vzhľadom na absenciu zastúpenia tejto osoby osobou, ktorá ústavnú sťažnosť fakticky podala. Ak by plnomocenstvo bolo na konanie pred ústavným súdom udelené a potom by splnomocňujúci sťažovateľ zomrel, ústavný súd by konanie zastavil (bez vecného vplyvu na výsledok konania).

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky 2 napadnutým uznesením krajského súdu:

12. Sťažovateľka 2 sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu napadnutým uznesením krajského súdu ako dedička po žalobcovi. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti nevyplýva, že by sa ochrany svojich dedičských práv domáhala na všeobecných súdoch.

Práve naopak, sama v ústavnej sťažnosti uvádza, že sa ochrany svojho práva na súdnu ochranu domáha priamo na ústavnom súde.

13. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je však založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. V okolnostiach veci sťažovateľky 2 napadnuté uznesenie krajského súdu nemohlo zasiahnuť a porušiť jej základné právo na súdnu ochranu.

14. Ústavný súd považuje za potrebné podotknúť, že žalobca zomrel ešte pred podaním žaloby. V čase jej podania nemal hmotnoprávnu spôsobilosť na práva a povinnosti a ani procesnú spôsobilosť byť účastníkom súdneho konania, a teda okresný súd nemal inú možnosť, len konanie zastaviť, preto jeho rozhodnutie nemôže byť ústavne neudržateľné. V dôsledku uvedeného sťažovateľka 2 ako dedička pohľadávky po žalobcovi nemala žiadnu reálnu možnosť do predmetného konania vstúpiť (na rozdiel od situácie, ak by bol žalobca zomrel až v priebehu konania o ním podanej žalobe). Sťažovateľke 2 ako právnej nástupkyňi (dedičke) po žalobcovi (poručiteľovi) ostala možnosť domáhať sa ochrany svojich práv podaním incidenčnej žaloby vo vlastnom mene, pričom z ústavnej sťažnosti nevyplývalo, že by takáto žaloba bola sťažovateľkou 2 vôbec podaná.

15. Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje aj na záver krajského súdu uvedený v ods. 8 napadnutého uznesenia: „*Nad rámec podaného odvolania však odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že argumenty týkajúce sa podania incidenčnej žaloby po smrti splnomocniteľa/účastníka reštrukturalizačného konania splnomocnencom nemožno považovať za neodkladný úkon podľa § 33b ods. 6 OZ, keďže i prechod práv súvisiacich so smrťou účastníka reštrukturalizačného konania má svoj vlastný procesný režim v rámci ktorého dochádza k neplýnutiu lehôt ako takých, a teda i prepadných.*“

16. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom označeného základného práva sťažovateľky 2 na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o jeho porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky 2 odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

17. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľov bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. októbra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu